

S Ä K E N I Ä

Ilmestyy kerta kuukaudessa Fitchburgissa, Mass., Raivaajan kustannuksella ja toimittamana

Published every Month, by Finnish Soc. Pub. Co., Fitchburg, Mass.

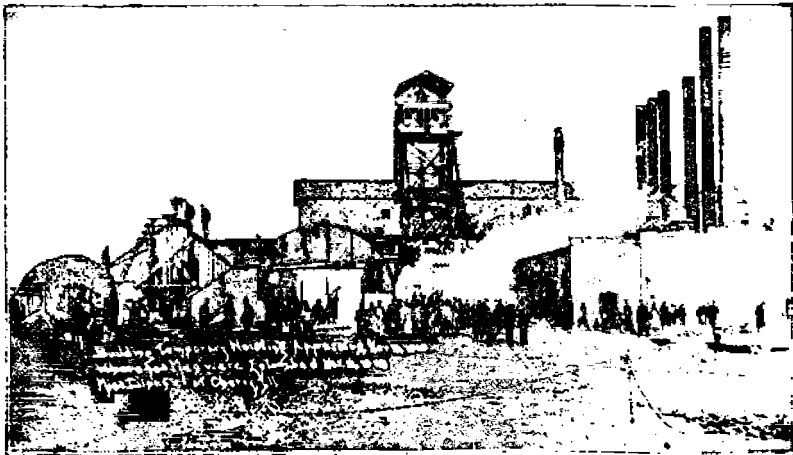
TILAUSHINTA \$1.00 VUOSIKEERTA

Entered at the Fitchburg Post Office as second class matter.

Cherryn kaivosmurhat

Kuinka noin 400 työmiestä paloi ja tukehtui rikokellisessä surmaloukussa?

Intern. Soc. Reviewin tammikuun numeroon kirj. J. O. Bentall. Suomennos.

Surmaloukku.

Oliko sinun veljesi yksi niistä neljästäsadasta, jotka tuhoutuivat Cherryn hiilikaivannossa marraskuun 13 p:nä? Eli oliko se sinun isäsi? Miehesi? Poikasi?

Minun veljeni oli siellä. Minun isäni. Minun poikani. Minä autoin heidän uloskantamistaan. He olivat kuoleman kylmiä. He olivat yltäänsä hiilenpölyssä ja turvonneet mustasta häyrystä.

Kerron teille tämän tapahtuman niinkuin olen sen nähnyt omilla silmilläni. En huhujen mukaan.

Menin Chicagosta suoraan Cherryyn. Tubansien muitten muassa seisoin ja katsoin ulkopuolelta. Sitte tunkeuduin läpi vartioketjun ja yhdyin vapaaehtoisiin pelastajiin. Puin päälleni työhouset, takin, lakin ja lampun ja menin alas hautaan, joka sisälsi yli neljäsataa uhria — jotkut elossa, useimmat heistä kuolleina.

Autoin tulen leviämisen ehkäisemiseksi käytävien tukkeamista. Olin mukana puuvarakkeiden laittamisessa missä katto oli irrallaan eli missä parrut olivat katkeamassa. Katkasin kuolleelta muuilta jalat poikki että voitiin saada kulkukäytävän läpi ja siten puhdistaa tie miesten ulossuamiseksi. Oli siinä joukossa, joka löysi yhdeksäntoista kuollutta yhdessä kasassa ja kaksikymmentäyksi toisessa, kolmekymmentäseitsemän kolmannessa ja sata ja kuusikymmentä kaksi neljännessä läjässä.

Me otimme nuo miehet — meidän veljemme ja lastasimme ne vaunuihin — kahdeksan tai kymmenen joka vaunuun. Me puskimme niitä mailiin, puolentoista mailia, läpi tunnelien, nostoaukon luo ja toimme ne ylös. Asetimme heidät kankaan päälle maahan riveihin — kahdeksankymmentä, sata jalkaa pitkiin. Kaunoimme niitä paareilla, niukasta ja karkeasta kankaasta tehdyillä, ruumishuoneeseen. — Me asetimme heidät rivitysten — huokeisiin laatikoihin — yhtiön varustamiin. Joskus pyyhkäsimme pois kyöneleen kun veljemme ruumista laahattiin viimeisellä matkallaan — kuoppaan, hälle kaivettuun ja toisille, vauhalle harmaahapsiselle, jonka hiukset olivat käyneet tuhasta mustiksi, pienelle kalpealle pojalle, jonka äiti seisoi väristen joukkohaudan reunalla.

Te jo tiedätte kuinka yhtiö laiminlöi sähköjohdon korjauksen. Kuinka suojattomat soihdut olivat pannut ylös pitkin rataa jossa hiiliä ja heiniä puskettiin. Kuinka heinät koskettivat soihtuihin ja rupesivat palamaan. Kuinka alaikäisten pikkupoikasten sallittiin tehdä tätä työtä jota aikuisten olisi pitänyt tehdä. Kuinka pikkupojat pelästyivät kun heinät ottivat tulen

ja kuinka heidät jätettiin ilman avutta tähän kuoleman ansaan. Kuinka heidän täytyi juosta ympäri tyhjin käsin, ei yhtään ämpäriä vettä oltu varattu koko kaivoksessa.

Kaiken tämän te olette kuulleet ja epäilleet. Minä havaitsin että jokaikinen seikka oli tosi.

Havaitsin enemmänkin.

Jennie Niker kertoi minulle että niinpian kun hän kuuli että jotain on kaivannossa hullusti niin hän joudutti itseään kaivantoaukolle. Kahden tunnin ajan jälkeen kaivannon syttymisen, jolla ajalla vielä hiiliä nostettiin, hän seisoi siellä odotta-

Surevat ruumislaatikoitten ääressä.

massa niistänsä ylös tulevaksi, mutta hän ei tullut. Hiilivaunut vaan tulivat. Hänen miehensä tuli kymmentä päivää myöhemmin ja minä autoin häntä ruumishuoneeseen kannettaisissa.

Miehet, jotka kuulivat tulen syttymisestä, tahtoivat mennä ylös heti, mutta yhtiön työnperäänkattoja sanoi helle: "takasin työhön, te pelkurit"! Hiiliä oli nostettava ylös ja miehet voivat odottaa. He odottivat. Kaksisataa heistä yhä odottaa. Toiset — lähes kaksisataa ovat odottamassa kuopassa yhtiön mäntylaatikoissa.

Tuli levisi ja kävi tuimaksi. Ilmanvaihtolaitos imi ilman ylös ja ilmareikä, joka olisi lainmukaan pitänyt olla rakennettu randasta tai teräksestä, olikin puusta ja alkoi siten käydä vaaranalaiseksi. Muutamien lautakappaleitten ilmakolossa palamisen estämiseksi käännettiin ilmahyrrä pyörimään takaperin, puhaltamaan ilmaa ja sen mukana tulta ylös pääaukosta.

Kaksi aukkoa oli nyt täydellisesti sulettu kaikelta mahdolliselta ulospääsylvä. Toisia ulospääsypaikkoja ei ollut. Että laki määrää pelastusaukkoja työläisiä varten oli yhtiön puolelta pidetty järjettömänä.

Kaivaa maahan reikä kaivosmisten turvallisuudeksi on sama kuin kaivaa reikä yhtiön osinkoihin. Kumpasiakaan ei siis kaivettu. Pitää huolta työläisten kohtuullisestakaan turvallisuudesta ei ole yhtiön asia.

Ei, ei! Se ei kannata turvata työmiehiä.

Sitte, tulen ehkäisemiseksi täytyi sulkea kaivantto. Jokainen tiesi, että se myöskin sulkisi hautaantuneitten miesten kohtalon. Mutta hielet olivat palamassa ja sitä ei sallittu tapahtuvan.

Pimeissä käytävissä olevat onnettomat tiesivät mitä se tarkoitti. He kiiruhtivat kaivannon syrjäisimpiin osiin. He tiesivät, että musta höyry, kavajain kuoleman kauhu, seurasi heitä. He rakensivat seinä ja tukkivat raot estääkseen kuolettavan vihollisensa tulon. He tappoivat muulit, etteivät ne käytäisi sitä rajotettua määrää ilmaa mitä heillä vankilassaan oli. Sitteen he odottivat. Heillä oli toivo miehissä ylhäällä ja tovereissansa jotka tiesivät heidän kohtalonsa. Mutta yhtiö oli välissä. Toverit ylhäällä vaativat ja rukoilivat. Mutta rautasydäminen yhtiö kieltäytyi myöntymästä.

Kaivosmiesten kesken on yhteinen ajatus että tuli olisi voitu sammuttaa kymmenen tunnin sisällä sen syyttyä. Jospa presidentti Earlingin poika olisi ollut kaivannossa eiköhän se olisi tehty?

Kemialliset tulenehkäisijat olisi saatu kaivokseen vähemmissä kuin tunneissa. Merkkejä sähköllä ja valoja olisi voitu laskea kaivanttoon osottamaan että joitain yrityksiä tehdään telkeytten hyväksi. Mutta mitään ei tehty.

Miehet kaivannossa odottivat ja odottivat. Sunnuntai ja maanantai kului. Ei mitään merkkiä pelastuksesta. Tiistai ja keskiviikko tuli ja meni, kukin kaksikymmenen tunteina. Vesi

oli loppunut, öljy oli kaikki käytetty. Nälkä ja jano kävi sietämättömäksi. Muut olivat olleet kuolleena useita päiviä. Niiden liha, raaka ja mätänevä, ei ollut houkutteleva, mutta maistui hyvälle. Sillä aikaa viranomaiset syöskentelivät herkkäkaasti palatsivaunuissaan.

Torstai ja perjantai näki kaivannon avattavan ja pelstajain hyökkäävän sisään. Valtion ja yhtiön prameitten virkailiain ollessa etunenässä, oli kokeneitten kaivosmiesten vaikea tehdä mitään. Me pyysimme viranomaisilta lupaa mennä sisään käytävään ja lupaa tutkia sitä mahdollista pakopaikkaa mihin

“Toverit ylhäällä vaativat ja rukoilivat.”

miehet olivat tukeutuneet ja missä ne saattoivat vielä olla elävinä, mutta meidän käskettiin aina pysymään ”tarkasteluin” ohjeissa.

Me olimme kulkeneet niitten käytävien ohi kolmena päivänä. Muutamissa niistä tiedettiin olevan kaivosmiehiä, mutta mitä saatoimme ne tehdä? Miten nälkä ja jano näissä luolissa saattoi heidät raivon. He päättivät että vaikkapa oven avaaminen tarkoittaisi nopeaa kuolemaa mustasta häyrystä, oli turhaa edottaa sen kauempaa. Joten yksi heistä tukeutui läpi.

Tämä oli lauantaipäivä. Ilän näki mitä olisi voinut nähdä kolme päivää ennemminkin — pelastajien lakeissa olevia valoja.

Ilän huusi tovereilleen. Jotkut tulivat ryömien ulos. Useimmat olivat liian heikkoja ryömimäänkin; heidät täytyi kantaa. Yksi kuoli kun saatiin maan pinnalle. Kaksikymmentä on vieläkin elossa.

Yhtiö otti heidät huostaansa muodostaakseen heidän todistuksiaan niin paljon kuin mahdollista ja haukkui heitä siitä, että olivat tappaneet muullit. Vaimojen ja lasten ei sallittu nähdä heitä pitkään aikaan muuten kuin vaunujen akkunoitten läpi. Pelastustyö kävi edelleen laiskasti. Sunnuntaina, viikko jälkeen tulen syttymisen, me menimme jälleen alas. Mutta tarkastajat pidättivät meitä koko ajan. Me korjasimme jonkun käytävän, josta tuprusi savua ulos. Sitä tehdessä "tarkastaja" Dunlop tahtoi tukettavaksi erästä reikää. Minä olin leikannut santasäkin kirveellä auki, siten rikkoen säkin sensijaan että olisin varovasti avannut nauhan ja laskenut sannan pois. Tämän repaleisen säkin tiedettiin olevan kasassa jossain nurkassa, ja Dunlop käski meidän hakea sitä.

"Tässä on toinen säkki reijän tukkeeksi," sanoin minä.

"Hehkuttia; se on liian hyvä. Repaleinen säkki välttää hyvinkin," vastasi Dunlop.

Minä otin nöyrän katseen ja myönsin hänelle että se oli liian tuhlavaista käyttää säkkiä reijän tukkeeksi, ja kun me emme voineet löytää risasta säkkiä, niin tottelin hänen tuimaa käskyänsä: "tukkea se savella!"

Mutta Dunlop ei tietänyt kuka minä olin*), muuten hän ei olisi niin kovasti koettanut säästää yhtiölle neljää senttiä.

Kun olimme valmiit sen käytävän tukkimisesta, joka oli tehty vähässä ajassa, jatkoimme tutkimuksiamme toisissa paikoin, missä miehiä, hengissä, tai kuolleina löytyisi.

Tapasimme tarkastaja Taylorin, joka myöskin oli johtamassa. Taylor ja Dunlop saivat neuvottelemaan eivätkä voineet sopia asiasta. Se oli sitä eli oli tätä. Koko menettely oli selvästi selvitetty. Minä ja toiset joukosta tahdoimme tehdä jotakin.

---

*) Tämän kertomuksen kirjottaja, J. O. Bentall, joka työskenteli pelastustöissä, on sosialistipuolueen sihteeri Illinoisin valtiossa. Suom. muist.

Läksimme riiteleviltä varkein ja löysimme kasan — jotain kaksikymmentä ruumista. Otimme kolme niistä kaivantoaukolle ja menimme ylös. Sillävälän oli jotain kaksikymmentätuhatta ihmistä kaivannon luona pingottamassa nuuraa ja kurkottamassa kaulaansa nähdäkseen pelastajien työn tuloksia.

Se ei ollut yhtiölle otollista saada sinä päivänä tuoduksi useampia ruumia ylös ja siksi meille sanottiin "sävyisästi" ettei saanut "tarkastajien" luota enään karata, ja me tottelimme.

Keskellä iltapäivää tänä samana sunnuntaina — toisena jälkeen syttymisen — jotain neljäkymmentä miestä meni alas auttamaan. Niitten joukossa oli Duncan McDonald ja Bill Ja-

Kuolemanuhreja odottamassa.

mes, järjestön virkailijoita. Me olimme kaikki halukkaita tekemään jotain, mutta meille sanottiin että istua alas ja odottaa kunnes tarkastaja ja joku miehistä menee katsomaan jos kaikki on turvallista. Odotimme kolme tuntia ja hätäännyimme, arvellen että ennakkotutkijat ovat pyörtyneet mustaan häyryyn. Lähetimme kaksi miestä tiedustelemaan. "Tarkastaja" närkästyi hieman ja meidän komiteallemme sanottiin että mennä takaisin ja seurata määräyksiä.

Tällätavalla kulutettiin koko sunnuntai. Kansa ylhäällä oli siinä uskossa että pelastajat alhaalla olivat työssä. Lesket olivat varmat että heidän miehensä kohta tulisivat tuoduksi ylös.

Pieni Albert Buckle, viidentoista vuotias marraskuun 28 p:nä, joka pelastui viimeksi ylöstulleeseen vammun ja hänen äitinsä ja sisarensa seisoivat nuoran takana koko päivän, odottamassa "Rich'iä," joka oli kuudentoista vanha kesäkuun 21 p:nä, ja joka oli työskennellyt kaivannossa aina siitä saakka kun hänen isänsä siellä tapettiin kolme vuotta sitte, mutta Richard parkaa ei sinä päivänä nostettu ylös. Maanantaina menin katsomaan sydänsurusta pakahtuvaa äitiä, mutta en saanut häntä rauhoitettua.

Erään kerran sanoi meille "tarkastaja" Taylor, että oli tehtävä työtä oikein todella. Meitä oli kaksikymmentä kaivannon pohjalla valmiina saamaan määräyksiä ja tekemään jotain.

Taylor laittoi hyvän suunnitelman. "Minä annan viisi tai kuusi teistä Mr Jonesin johdettavaksi. Toinen joukko menee Mr Smithin kanssa. Pari kolme tulee minun kanssani, loput asetuvat seuraavasti — — —"

Hyvä suunnitelma laadittiin. Me olimme mielissämme. Jokainen oli valmis ja todellakin näytti siltä kuin tulisimme toimimaan jotain. Mutta kerta kaikkiaan, tämän huolellisen bomman jälestä, jota oli kestänyt yli tunnin, kääntyi "tarkastaja" Taylor meihin hyvin hilpeästi aseen:

"Nyt herrat te olette olleet tällä alhaalla hyvän aikaa ja kaikille teille tekee hyvää mennä ylös ja saada syödä. Sitte teemme työmme, jonka olemme suunnitelleet."

Tietystikään sinä ei ollut mitään muuta kuin mennä ylös ja syödä. Tarpeetonta on sanoa että Taylor ei koskaan tullut takaisin miehiensä luokse täyttämään suunnitelmaansa.

Me menimme ruualle. Niin, kymmenenä päivänä me olimme menneet ylös ruualle joka kuudes tai kahdeksas tunti. Se oli kovaa työtä harhailla ympäri kaivantoa. Me tarvitsimme raitista ilmaa veren ja lihasten vahvistamiseksi.

Ruokailuhuone oli yhtiön höyrypannuhuoneessa. Siellä oli kaksi kuusitoista jalkaa pitkää lattiapalkkia kaasupiippujen ja huolettomasti peitettyjen rantapalasiin päälle asetettujen heiluvien laatikoitten päällä. Vastapäätä, jossa istuimme oli "pöytä" tehty kolmesta lattiapalkista kahden tyhjän suolatynnyrin päälle. Pöydän päässä oli likanen gasolini uuni, jonka päällä oli kerjäämällä saadun näköinen pesuamme kahvipannua.

“Pöydällä” oli pari tusinaa tinakuppeja, paperilaatikko sokerin kanssa, allas hämivoileipineen ja kaksi lusikkaa. Kolme “tarjoilevaa hoitajatarta” oli meidän ja pöydän välillä antamassa voileipiä ja kahvia vapaaehtoisille pelastajille. Yksi hoitajatar kulki rivin kummastakin päästä keskustaan päin ja hämmänti jokaisen kahvin ja kun he kumpikin olivat päässeet keskelle, nostivat lusikat korkeelle ylös ja kysyivät:

“Oletteko kaikki hämmennetyt?”

“Kyllä, me olemme kaikki hämmennetyt,” sanoin minä, “kovin hämmennetyt. Onko niillä vaan kaksi lusikkaa siellä Pullman vaunussakin?”

Oo, siellä on paljo lusikoita, mutta ne ovat virkamiehien varten”, oli vastaus.

Kahdentoista päivän kuluessa parasta mitä yhtiö saattoi tehdä oli, varustaa vapaaehtoisille voileipiä, kahvia ja kaksi lusikkaa. Se oli meidän ruokamme. He antoivat myöskin yösijan.

Kyllä, iltasin kun olimme liian väsyneet menemään euään ales koetimme hakea lepopaikkaa. Lämmittäjät Pullmannin vaunuissa olivat varustaneet tyhjiä sijoja makaamalla kaksin, mutta siten joutilaaksi joutuneet makuusijat olivat myytäväinä niin korkeasta hinnasta että vapaaehtoisille oli mahdotonta maata näillä mukavilla laivustoilla.

Joten me vaan löysimme jotain vanhaa paperia jota levittimme pannuhuoneen kiviselle permannolle, valitsimme hiililokareen, jonka päälle myöskin levitimme paperin ja käytimme sitä sitte tyynynä.

Ja me nukuimme jotakuinkin mukavasti — paremmin kuin miehet kaivannosso joiden täytyi telkeytyä seinän taakse pelastukseen mustalta häyryltä ja jotka kärsivät kuoleman jännityksen kaubua odottaen pelastajiaan, joita työstään pidätti yhtiön kivikovskydäminen virkailijajoukko.

Meille on sanottu että Punasen Ristin yhdistys piti huolta nälkäisistä Cherryssä. Tuhansia dollareita oli annettu tälle petolliselle yhdistykselle, jossa W. H. Taft, Yhdysvaltain presidentti, on päämiehenä. Tälle yhdistykselle voidaan anteeksi antaa sen suuri välinpitämättömyys pelastajista. Eläinsuojeluyhdistys olisi kuitenkin julistanut sen törkeydeksi että ravita ihmisiä ainoastaan yhdellä ravinnolla pitkän aikaa, erittäinkin kun tekivät työtä niukuin vapaaehtoiset tekivät. “Punanen Risti”

ei voinut nähdä tätä huutavaa vääryyttä. Eikä tämä Punanen Risti — paremmin Punanen Rosvo, tämä uikokullattu monipäinen kapitalistikäärme — voinut havaita mitään auttamisen tarvetta ihmisten seassa, jotka isien ja veljien ryöstettyä nääntyivät kurjissa hökkeleissään. Kävin ympäri useissa kodeissa kyselemässä kuinka heidän tarpeitaan tyydytetään. Useampia heistä oli auttanut hyväsydäminen naapurinsa, ketään ei Punanen Risti. Ainoat Punasesta Rististä hyötyjät näkyivät olleen sotamiehet ja hoitajattaret, joilla oli kerrassaan hyvää aikaa kisailla ja mäsäillä, jolla aikaa Cherryn nälkäisten naisten ja lasten hoito oli kaikkien vähimmin Punasen Ristin asia.

Ilman ystävällisiä naapureita ja joitakin farmareita, sekä pientä Congregational kirkkoa, jonka alakerta oli annettu käy-

Hökkelirivi — Surunkuja.

tettäväksi, olisivat tapettujen kaivoslaisten vaimot ja lapset jo kärsineet puutetta ihan ensi ja toisella viikolla. Minä saatoin tämän Punasen Ristin rikksellisen välinpitämättömyyden joidenkin huomattavimpien ihmisten tietoon, mutta minun kertomustani ei uskottu. Minä osotin kuinka Punanen Risti oli kerrassaan unohtanut osottaa mitään huomiota omaisettomiksi jääneitten suurille kärsimyksille, mutta jokainen luotti tähän kuuluisaan järjestöön huolimatta niistä taitamattomuuksista, joihin se on syyppää aina San Franciscon hävityksen ajalta Cherryn polttonhreihiin asti.

Nyt, kuukauden kärsimysten jälkeen, kun viluisten ja nälkäisten valituksia ja huutoja ei voida kauemmin tukahuttaa, ovat päivälehdetkin pakotettuja paljastamaan asiain todellisen tilan.

Mutta välittämättä näistä seikoista, kirjottaa Graham Taylor, D. D. pappi ja professori Chicagon jumaluusopillisessa seminaarissa ja jäsen Illinoisin kaivostutkiakomiteassa, artikkelin "The Sarvey"-lehdessä, ylistäen Punasta Ristiä, "tarkastajia" ja yhtiötä, petkuttaen yleisöä siihen uskoon että sadat tuhannet Punaselle Ristille annetut dollarit ovat oikeudenmukaisesti käytetyt, vaikka hän tietää, tai pitäisi tietää että tuskin rippeitäkään on todellisesti mennyt todellisesti kärsiville.

Leivänhankkijainsa menettäneitä.

Ja juuri nyt, valtuusmies Seully, Chicagosta, joka on ollut Sheryssä ja nähnyt asiaintilan, vaatii että Punaselle Ristille annetut yleiset varat ovat jätettävät kaivosmiesten uniolle, koska Punanen Risti on osoittanut olevansa kerrassaan kykenemätön antamalla tilauksensa tunnottomille kauppiaille, jotka vaativat 25c paunalta mitä huonompilajiselta lihalla ja kaikilta toisilta tavaroilta rajattomia hintoja, jättäen ihmiset äärimmäiseen avuttomuuteen.

Tämä Punanen Risti on mitä Graham Taylor kutsuu "ko-
kenut toimisto, joka johti paikallisten ja ulompien perheitten
suojelusta."

Eräs pieni farmarinainen, Mrs Anna N. Kendall, asuva
muutamien mailien päässä Cherrystä, teki enimmänsä yksinään,
haukkien tarvittavia vaatteita pienille lapsille, jotka olivat syn-
tyneet sillävälän kuin heidän isiään kannettiin ylös mustasta lou-
kosta ja kahdelle sadalle vielä maailmaan isättömäksi syntyvälle,
kuin koko Punasen Ristin yhdistys virkamiesjoukkoineen ja
palkallisine pelastustaitureineen oli tehnyt koko Cherryn hätä-
aikana. Hän on todellinen urho Cherryn onnettomien auttami-
sessa.

Olisipa kaivostyöläisten unio ollut voimallinen ottamaan
huolekseen — vaatimaan aseman hallitsemista — alusta alkaen,
niin työmiehet olisi voitu tuoda ylös elävinä, muutamia poikkeuk-
sia lukuunottamatta, ja leivänhankkijainsa menettäneitten pikai-
set tarpeet olisivat tulleet tyydytettyä järjestelmällisesti ja pe-
rinpohjin.

Mutta tämä työmiesten joukkomurha, sitä seurannut jul-
ma kärsivällisyyden koetus ja omaisten pitkälliset kärsimykset
ja todistajien pois kulettaminen ja oikeuden tyhjäksi tekeminen,
antavat työläisille uuden osotuksen miksi meidän täytyy yhdis-
tyä ja ottaa haltuumme maailman teollisuus ja antaa koko ihmis-
kunnan elämän ja edistyksen välttämättömät välineet jokaiselle
ihmiselle.
